

วันที่	13 มี.ค. 66
เวลา	14.09 น.

รับที่	725
วันที่	8 มี.ค. 66
เวลา	14.35 น.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
พื้นที่	2815
วันที่	8 มี.ค. 66
เวลา	13.06 น.

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร ส่วนวิจัยเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนฯ ภายใน ๗๓๑๒

ที่ กษ ๑๓๐๕.๐๑/๖๐๓

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๖

เรื่อง สรุปผลการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่อง “แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตร”

เรียน เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตามที่ สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (สวศ.) โดยส่วนวิจัยเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและประกันภัยสินค้าเกษตร (สคร.) ได้ดำเนินการจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่อง “แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตร” เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ๓ ชั้น ๓ อาคารนวัตกรรมและผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรม Zoom เป็นการจัดการสัมมนาตามแผนการจัดการความรู้ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ ซึ่งคณะกรรมการระบบบริหารความรู้ในองค์กร ได้เห็นชอบแผนการจัดการความรู้ด้านแนวทางการลดความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตร ตามที่คณะทำงานจัดการความรู้สนับสนุนประเด็นการพัฒนาที่ ๒ สนับสนุนการสร้างโอกาสและความเสมอภาคของเกษตรกร เสนอให้มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างน้อย ๑ ครั้ง เพื่อให้บุคลากรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องความยากจนและความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตรได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้มอบหมายให้นายพงศ์ไท ไทโยธิน ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร เป็นประธานเปิดการสัมมนาฯ นั้น

สวศ. ได้จัดทำสรุปผลการสัมมนาฯ ดังกล่าวเรียบร้อยแล้ว สรุปได้ดังนี้

๑.สาระสำคัญของการสัมมนาฯ ภาคเช้า

๑) ดร.โสภรัตน์ จันทรรัตน์ ผู้อำนวยการวิจัย สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ ธนาคารแห่งประเทศไทย และนางสาวสุกัลยา กาเข็ม ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและประกันภัยสินค้าเกษตร สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร ได้เสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้หัวข้อ “สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตร” โดยมีประเด็นสำคัญ อาทิ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความยากจน และความเหลื่อมล้ำ สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของโลกจากรายงาน World Inequality Report ๒๐๒๒ สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย จากรายงานวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยปี ๒๕๖๔ ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และตัวอย่างแนวนโยบายในการลดความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตร เช่น การแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform: TPMAP)

๒) ดร.โสภรัตน์ จันทรรัตน์ ได้บรรยายหัวข้อ “โอกาสและความท้าทายของภาคเกษตรไทย” โดยฉายภาพสถานการณ์โลกที่ประชากรยากจนร้อยละ ๗๔ อยู่ในพื้นที่ชนบท และร้อยละ ๗๕ อยู่ในภาคเกษตร ในส่วนของสถานการณ์ภาคเกษตรไทยในปัจจุบัน มีการเติบโตช้ากว่าภาคอื่น ศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลกลดลง การขาดโอกาสของเกษตรกรไทยส่งผลต่อรายได้ ทำให้เกิดความยากจน เช่น ขาดระบบชลประทาน ขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ประสบกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ ขาดการพัฒนาเทคโนโลยี เกษตรกรสูงอายุ ผลผลิตต่ำ การผลิตส่วนใหญ่เป็นพืชเชิงเดี่ยว และส่วนใหญ่เป็นฟาร์มขนาดเล็ก เกษตรกรมีหนี้สินร้อยละ ๙๐ และมียอดหนี้สินสูงเฉลี่ย ๔๕๐,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือน และกว่าร้อยละ ๕๔ ของครัวเรือนที่มีหนี้สินอยู่ในโครงการพักหนี้ เกษตรกรมีหนี้จากหลายแหล่ง ส่วนใหญ่มีปริมาณหนี้เกินศักยภาพที่จะชำระได้

และมีการ...

และมีการหมุนเวียนหนี้ ในขณะที่นโยบายส่วนใหญ่เป็นการให้ความช่วยเหลือระยะสั้น ทำให้มีแนวโน้มติดกับดักหนี้ จนกลายเป็นวงจรหนี้สะสม ซึ่งเกษตรกรกว่าร้อยละ ๔๐ ได้รับความทุกข์ทรมานมาแล้วมากกว่า ๔ ปี การพักหนี้นาน ทำให้เกิดหนี้สะสมมากขึ้น จนไม่สามารถหลุดพ้นจากความยากจน ทั้งนี้ นโยบายในการแก้ไขปัญหาควรให้ความสำคัญกับมาตรการในการพัฒนาการผลิตและเพิ่มมูลค่า เช่น การใช้เทคโนโลยี เพิ่มระบบชลประทาน การจัดการระบบการเงิน และลดความเสี่ยง มาตรการที่ช่วยเพิ่มศักยภาพในการเข้าถึงตลาด เช่น โครงสร้างพื้นฐานด้านการตลาด ระบบตลาดดิจิทัล และเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนาความรู้และทักษะของเกษตรกร นโยบายด้านสิทธิในที่ดิน ประสิทธิภาพการใช้น้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายการให้ความช่วยเหลือควรเป็นนโยบายที่มีเงื่อนไขมากกว่าการให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่าเพียงอย่างเดียว

๓) ผู้เข้าร่วมสัมมนา ได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาและสาเหตุความยากจนของจังหวัดที่ติดอันดับ ๑ ใน ๑๐ ของจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุด เช่น นางสาวสุจารีย์ พิชา ผอ.สศท. ๕ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในส่วนของจังหวัดบุรีรัมย์ นางเจนจิรา ชัยชาญ ผู้อำนวยการส่วนวิจัยและประเมินผล ผู้แทน สศท.๑ แลกเปลี่ยนในส่วนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน นายบรรจบ ชื่นสุวรรณ ผู้อำนวยการส่วนวิจัยและประเมินผล ผู้แทน สศท. ๘ แลกเปลี่ยนในส่วนของจังหวัดระนอง และนางสาวสุดารัตน์ แซ่ฮุย ผู้อำนวยการส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร ผู้แทน สศท. ๙ แลกเปลี่ยนในส่วนของจังหวัดยะลา และนราธิวาส เป็นต้น

๒. สาระสำคัญของการสัมมนา ภาคบ่าย

นางอัญญา แก้วเฉย วิทยากรหลัก และบุคลากรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประกอบด้วย นางสาวสุกัญญา กาเซ็ม ผู้อำนวยการส่วนวิจัยเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและประกันภัยสินค้าเกษตร นายกิจจารธ อันเงินวิทยากร ผู้อำนวยการส่วนสารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตร ศูนย์สารสนเทศการเกษตร และนางสาวเบญจมาภรณ์ คงกระพันธ์ เศรษฐกรชำนาญการ สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร ได้ร่วมกันเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ในประเด็นสำคัญ ได้แก่ การวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตรที่ผ่านมา การจัดทำและใช้ฐานข้อมูลภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนเกษตรในการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตร และการศึกษาวิจัยแนวทางการลดความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตร ในช่วงปี ๒๕๖๔-๒๕๖๗ ภายใต้โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนา อาทิ นายไพฑูรย์ ลีลาพัฒน์ ผอ.สศท.๙ ร่วมแลกเปลี่ยนให้ความเห็นแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตรด้วย

๓. ผลการประเมินการสัมมนา

จากจำนวนผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมในห้องสัมมนา จำนวน ๕๐ ท่าน และผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรม Zoom จำนวน ๓๕ ท่าน รวม ๘๕ ท่าน (ไม่รวมผู้สนใจเข้าร่วมสัมมนา เพิ่มเติมในช่วงเช้าผ่านโปรแกรม Zoom อีกประมาณ ๓๐ ท่าน) มีผู้ทำแบบประเมิน จำนวน ๖๖ ท่าน คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๖๕ ของผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมทั้งหมด ผลการประเมิน พบว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่เป็นเศรษฐกร ร้อยละ ๔๕.๔๕ รองลงมาเป็นนักวิเคราะห์นโยบายและแผน ร้อยละ ๓๗.๘๘ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาโท ร้อยละ ๕๔.๕๕ โดยเป็นผู้ที่มีอายุราชการระหว่าง ๑-๕ ปี ร้อยละ ๒๕.๗๖ รองลงมา มีอายุราชการมากกว่า ๒๐ ปี ร้อยละ ๒๔.๒๔ และอายุราชการระหว่าง ๑๖-๒๐ ปี ร้อยละ ๒๑.๒๑ ในด้านความพึงพอใจต่อการสัมมนา พบว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนามีความเห็นว่างค์ความรู้เรื่องความยากจนและความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตร เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้ โดยมีความพึงพอใจในระดับมาก ร้อยละ ๕๓.๐๓ และระดับมากที่สุด ร้อยละ ๔๒.๔๒ (รวมระดับมาก-มากที่สุด ร้อยละ ๙๕.๔๕)

ซึ่งผู้เข้า...

ซึ่งผู้เข้าสัมมนาฯ มีความเห็นว่าการจัดสัมมนาในรูปแบบที่ให้วิทยากรภายนอกมาถ่ายทอดความรู้ โดยมีบุคลากรของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ร้อยละ ๗๕.๗๖ ในด้านความพึงพอใจต่อการนำเสนอของวิทยากรภายนอกในการสื่อสารให้เข้าใจได้ง่าย และสื่อประกอบการบรรยายมีความชัดเจน มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ ๖๘.๑๙ รองลงมาเป็นความพึงพอใจในระดับมาก ร้อยละ ๓๑.๘๒ ทั้งนี้ ผู้เข้าสัมมนามีความพึงพอใจต่อการสัมมนาในภาพรวม ในระดับมากที่สุด ร้อยละ ๕๙.๐๙ รองลงมาเป็นระดับมาก ร้อยละ ๔๐.๙๑ และมีความเห็นว่าการจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรเป็นเวทีการสัมมนาที่มีประโยชน์ ควรมีการจัดเวทีในลักษณะเช่นนี้ต่อไป โดยมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ร้อยละ ๕๙.๐๙ รองลงมาเป็นระดับมาก ร้อยละ ๔๐.๙๑ (ดังรายละเอียดผลการประเมินที่แนบ)

๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสัมมนาฯ

๔.๑ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกษตรกรยากจนและมีความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตร คือการขาดโอกาสในการเข้าถึงการผลิตทางการเกษตร เช่น ระบบชลประทาน โครงสร้างพื้นฐาน ตลาด และประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งส่งผลต่อผลผลิตและรายได้ของเกษตรกร และทำให้เกิดหนี้สิน ในขณะที่การพักหนี้ไม่ได้ช่วยให้หนี้ลดลง แต่ทำให้เกิดการสะสมของหนี้สินมากขึ้น แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตร จึงควรสนับสนุนให้เกษตรกรมีโอกาสในการเข้าถึงการผลิตทางการเกษตร และสร้างกระบวนการคิดในการปรับเปลี่ยนและยอมรับสิ่งใหม่ ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล

๔.๒ นโยบายภาครัฐที่ให้ความช่วยเหลือเกษตรกร ควรเป็นนโยบายที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีการกำหนดเงื่อนไขในการได้รับความช่วยเหลือ มากกว่าการช่วยเหลือแบบให้เปล่าเพียงอย่างเดียว

๔.๓ ควรมีการสำรวจข้อมูลภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนด้วยระบบดิจิทัลเพื่อความสะดวก และสามารถเก็บข้อมูลในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนใต้ได้ รวมถึง ควรมีการเก็บข้อมูลเกษตรกรที่ยากจนซ้ำกลุ่มตัวอย่างเดิมในช่วงระยะ ๕-๗ ปี เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายได้ตรงกับความต้องการและติดตามผลการพัฒนาในการแก้ไขปัญหาความยากจน

๔.๔ ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศสภาพที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในภาคเกษตร เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการประชุมและแลกเปลี่ยนในเวทีนานาชาติ

ทั้งนี้ อยู่ในอำนาจของรองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (นางกาญจนา แดงรุ่งโรจน์) ตามคำสั่งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๗๗๔/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๔

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(ลายเซ็น)
(นายทงสิทธิ์ ไทโยธิน)

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

นาง / วิภาณี นิลลภ

(ลายเซ็น)
๓๓ มี.ค ๒๖

(นางกาญจนา แดงรุ่งโรจน์)
รองเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(ลายเซ็น)
๓๖
(ลายเซ็น)
(นายฉันทานนท์ วรรณเขจร)
เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

1 ก.ค. ๖๐
๓๖
๓๖

ผลการประเมิน

การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่อง “แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตร”

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๐๐ น.

ณ ห้องประชุม ๓ ชั้น ๓ อาคารนวัตกรรม และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์โปรแกรม Zoom

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน

ข้อมูล	ร้อยละ
๑. ตำแหน่ง - นักวิเคราะห์นโยบายและแผน - เศรษฐกร - อื่น ๆ (เช่น นักวิชาการสถิติ นักจัดการงานทั่วไป เจ้าพนักงานสถิติ)	๓๗.๘๘ ๔๕.๔๕ ๑๖.๖๗
๒. วุฒิการศึกษา - ต่ำกว่าปริญญาตรี - ปริญญาตรี - ปริญญาโท - ปริญญาเอก	๑.๕๒ ๓๖.๓๖ ๕๔.๕๕ ๗.๕๘
๓. อายุราชการ - ๑-๕ ปี - ๖-๑๐ ปี - ๑๑-๑๕ ปี - ๑๖-๒๐ ปี - มากกว่า ๒๐ ปี	๒๕.๗๖ ๑๒.๑๒ ๑๖.๖๗ ๒๑.๒๑ ๒๔.๒๔

๒. ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบประเมิน

ประเด็น	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๒.๑. ความพึงพอใจต่อหัวข้อการจัดสัมมนา ๑) องค์ความรู้เรื่องความยากจนและความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตร เป็นปัญหาสำคัญของเกษตรกร และเป็นเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	๐.๐๐	๑.๕๒	๐.๐๐	๔๘.๔๘	๕๐.๐๐
๒) องค์ความรู้เรื่องความยากจนและความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตรเป็นองค์ความรู้ที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน (คณะกรรมการระบบบริหารความรู้ในองค์กรของ สศก. ได้เห็นชอบให้นำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้บุคลากรของ สศก. มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง)	๐.๐๐	๑.๕๒	๓.๐๓	๕๓.๐๓	๔๒.๔๒

ประเด็น	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๒.๒ ความพึงพอใจต่อการจัดสัมมนา	๐.๐๐	๐.๐๐	๔.๕๕	๓๗.๘๘	๕๗.๕๘
๑) ระยะเวลาในการจัดสัมมนา ๑ วัน มีความเหมาะสม					
๒) รูปแบบการจัดสัมมนา ทั้งในห้องสัมมนา และผ่านโปรแกรม Zoom มีความเหมาะสม	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๔๐.๙๑	๕๙.๐๙
๓) การจัดให้มีอาหารกลางวัน อาหารว่างและ เครื่องดื่ม สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีความเหมาะสม	๐.๐๐	๐.๐๐	๑๒.๑๒	๓๓.๓๓	๕๔.๕๕
๔) การประชาสัมพันธ์งาน ทั้งการส่งหนังสือ เป็นทางการ และการเผยแพร่โปสเตอร์ตามสื่อต่าง ๆ ทำให้มีการรับทราบได้อย่างทั่วถึง	๐.๐๐	๐.๐๐	๖.๐๖	๔๘.๔๘	๔๕.๔๕
๒.๓ ความพึงพอใจต่อวิทยากร					
๑) การจัดให้มีวิทยากรภายนอกมาถ่ายทอดความรู้ โดยมีบุคลากรของ สศก. ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็น รูปแบบที่มีความเหมาะสม	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๒๔.๒๔	๗๕.๗๖
๒) การนำเสนอของวิทยากรภายนอก สศก. มีการ สื่อสาร ให้เข้าใจได้อย่างชัดเจน และสื่อประกอบการ นำเสนอมีความชัดเจน	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๓๑.๘๒	๖๘.๑๘
๓) วิทยากรมีการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสัมมนา ได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชัก-ถาม ให้ความเห็น	๐.๐๐	๐.๐๐	๑.๕๒	๓๑.๘๒	๖๖.๖๗
๒.๔ ความพึงพอใจต่อภาพรวมการจัดสัมมนา					
๑) ความเหมาะสมของการจัดสัมมนา ในครั้งนี้ ในภาพรวม	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๓๗.๘๘	๖๒.๑๒
๒) การจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากรของ สศก. เป็นเวทีการสัมมนา ที่มีประโยชน์ ควรมีการจัดเวทีลักษณะเช่นนี้ต่อไป	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๔๐.๙๑	๕๙.๐๙

๓. ข้อเสนอแนะ

หัวข้อที่ควรนำมาจัดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของ สศก. อาทิ การจัดทำ GDP ภาคเกษตร และสาเหตุที่ทำให้เกิดความยากจนและความเหลื่อมล้ำในภาคเกษตร